

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

Силабус навчальної дисципліни
«Фізична та реабілітаційна медицина»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3,0 кредити. Семестр: IX-X, 5 рік навчання
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фізичного виховання і валеології. Одеса, вул. Ольгіївська, 4-А, Спорткомплекс ОНМедУ 2 поверх.
Викладач(-і)	Юшковська Ольга Геннадіївна. Завідувачка кафедри, доктор медичних наук, професор. Середовська Вікторія Юріївна старший викладач, завуч кафедри. Коростильова Ганна Юріївна. Старший викладач, методист кафедри. Плакіда Олександр Леонідович. Доктор медичних наук, доцент, відповідальний за наукову роботу кафедри. Філоненко Олена В'ячеславівна. Кандидат медичних наук, асистент, відповідальна за СНГ кафедри. Семененко Олег Валерійович. Асистент, відповідальний за післядипломну підготовку. Шахназарян Камо Едуардович. Асистент, відповідальний за лікувальну роботу. Бурдін Ігор Євгенійович. Старший викладач, відповідальний за спортивно-масову роботу. Афанасьєв Сергій Ігорович. Старший викладач, куратор спортивної секції з футболу. Пархоменко Ірина Василівна. Старший викладач, куратор спортивної секції боксу.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Середовська Вікторія Юріївна, завуч кафедри 0672857552 Коростильова Ганна Юріївна, методист кафедри 0674881405 Радаїєва Вікторія Володимірівна, лаборант кафедри, 0973824140, +380(48) 723-05-68 , +380 (48) 728-50-30 E-mail: sportmed@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 15.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 12.00 кожної суботи Онлайн-консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber(через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - Уявлення про обмеження життєдіяльності, філософія Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я.

Пререквізити і постреквізити дисципліни (місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити: українська мова (за професійним спрямуванням), нормальної анатомії, нормальної фізіології, патологічної анатомії, патофізіології, фармакології, біохімії, пропедевтики педіатрії, загальної хірургії, клінічної анатомії і оперативної хірургії, медичної психології, пропедевтики внутрішньої медицини, травматології і ортопедії, акушерства і гінекології, неврології, екстреної та невідкладної медичної допомоги.

Постреквізити: мануальна терапія, косметологія, актуальні проблеми з фізіотерапії, курортологія та реабілітація, інформаційні технології в медицині, основи рефлексотерапії.

Мета дисципліни: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі фізичної та реабілітаційної медицини і удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання дисципліни:

1. Уявлення про обмеження життєдіяльності, філософія Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я;
2. Уявлення про реабілітаційний цикл, його планування, мультидисциплінарний принцип надання реабілітаційної допомоги;
3. Уявлення профілактики й корекції м'язово-скелетних дисфункцій на підставі виявлення анатомічних, фізіологічних, патологічних та психосоціальних характеристик;
4. Уявлення про фізіологію праці, біомеханіку, моторний контроль, розвиток

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

дитини, дорослої особи, кінезіологію та патокінезіологію;

5. Опанування методики, доцільності і обсяг застосування заходів профілактики і корекції рухових дисфункцій у людей різного віку, зокрема при неврологічних, опорно-рухових, серцево-судинних і респіраторних захворюваннях;

6. Опанування закономірності організації й розвитку систем фізичного виховання, охорони здоров'я, освіти й соціального захисту, основи національного та міжнародного законодавства в цих галузях;

7. Опанування теорії фізичних занять і спорту;

8. Опанування основ психології, соціології, антропології, екології та валеології, основ наукових досліджень, планування і виконання експериментальних робіт, основ організації праці, адміністрації і менеджменту в державному і приватному секторах.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- Організацію і порядок здійснення лікарських обстежень осіб, які займаються фізичною культурою і спортом;
- Патологічні і стани, що передують патологічним та виникають при нераціональних заняттях фізичною культурою і спортом;
- Сучасні методи досліджень, діагностики і лікування, застосовувані в спортивній медицині.

Вміти:

- Визначити фізичний розвиток, стан здоров'я, функціональний стан і фізичну працездатність і на підставі цього рекомендувати раціональні засоби і методи фізичних вправ;
- Сприяти правильному проведенню занять фізичними вправами з особами різного віку, стану здоров'я і фізичної підготовленості;
- Виявити ранні ознаки захворювань і ушкоджень, які виникають при нераціональних заняттях фізичними вправами;
- Визначити найбільш раціональні санітарно-гігієнічні умови для занять фізичними вправами;
- Надати допомогу при гострих патологічних станах, які виникають при неадекватних фізичних навантаженнях;
- Проводити санітарно-просвітню роботу серед фізкультурників, спортсменів і населення;
- Проводити лікарсько-педагогічні спостереження в процесі занять фізичними вправами з метою оцінки гігієнічних умов, місць проведення занять, оцінки адекватності застосовуваних під час занять фізичних навантажень функціонального стану, що займаються, правильності побудови і розподілу навантаження в занятті, щільності заняття й ін.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять (30 аудиторних годин); організації самостійної роботи здобувача (60 годин).

Методи навчання: бесіда, розповідь, пояснення, демонстрація, інструктаж, тренувальні вправи.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Сучасні принципи реабілітації. Поняття про реабілітацію. Моделі обмеження життєдіяльності та їх вплив на реабілітаційну допомогу. Поняття про стан здоров'я. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я: принципи побудови, філософія, принципи організації реабілітаційного процесу за моделлю МКФ ДП. Поняття про реабілітаційні стратегії (відновлення та компенсації) та їх патофізіологічне підґрунтя, реабілітаційний прогноз. Реабілітаційні періоди, реабілітаційний цикл. Поняття про пацієнт центричність, встановлення цілей в реабілітації людей різних вікових груп. Поняття про професію «лікар фізичної та реабілітаційної медицини». Критичне мислення в реабілітації.

Тема 2. Поняття про реабілітаційне обстеження. Засоби оцінювання та прогнозування в реабілітації, зокрема прогнозування для людей різних вікових груп. Реабілітаційні втручання та їх особливості відповідно до віку. Принципи вибору та використання засобів оцінювання та реабілітаційних втручань для людей різних вікових груп в рамках стратегій відновлення та компенсації, протягом різних реабілітаційних періодів, при гострих та хронічних станах здоров'я.

Тема 3. Фахівці реабілітації, мультидисциплінарна команда в реабілітації, її члени. Принципи роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди. Поле клінічних компетентностей, керівна роль лікаря ФРМ. Оцінювання та втручання, що використовують фізичний терапевт, ерготерапевт, терапевт мови та мовлення, психолог, протезист-ортезист, реабілітаційна медична сестра, соціальний працівник, зокрема при наданні реабілітаційної допомоги людині з обмеженнями життєдіяльності. Уявлення про міждисциплінарну співпрацю. Реабілітаційні команди за межами закладів охорони здоров'я (раннє втручання, інклюзивна освіта).

Тема 4. Фізична та реабілітаційна медицина при травмах та захворюваннях нервової системи у людей різного віку: дитячий церебральний параліч, спадкові захворювання нервової системи, наслідки пологових травм, травми спинного мозку, травми та захворювання периферичної нервової системи. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 5. Фізична та реабілітаційна медицина при м'язово-скелетних ураженнях у людей різного віку: вроджені аномалії розвитку опорно-

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

рухового апарату, сколіоз та пов'язані стани, травми кісток та зв'язок, ампутації кінцівок, ревматологічні ураження. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 6. Фізична та реабілітаційна медицина при захворюваннях серцево-судинної та дихальної системи людей різного віку: вроджені аномалії розвитку серця та легень, деформації грудної клітини, оперативні втручання на органах грудної порожнини. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 7. Фізична та реабілітаційна медицина при інших станах здоров'я у дітей різних вікових груп: затримка розумового розвитку, тривала іммобілізація, порушення ковтання, хронічні больові синдроми, ожиріння. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 8. Фізична та реабілітаційна медицина при онкологічних захворюваннях. Хоспісна та паліативна допомога. Засоби оцінювання та прогнозування, реабілітаційні втручання, особливості організації реабілітаційного процесу.

Тема 9. Використання природних та преформованих фізичних чинників в наданні реабілітаційної допомоги людям різного віку: класифікація фізичних чинників, апаратна фізіотерапія, принципи використання природних та преформованих фізичних чинників в організації сучасної доказової реабілітації людям різного віку.

Тема 10. Масаж. Його різновиди, вплив на організм дорослої людини, дитини, залежно від віку та наявних обмежень життєдіяльності. Особливості застосування масажу у дітей першого року життя.

Тема 11. Фізична та реабілітаційна медицина в спорті. Основні завдання і зміст лікарського контролю, методика комплексного лікарського обстеження. Аналіз результатів комплексного лікарського обстеження. Визначення та оцінка фізичного розвитку людини. Дослідження та оцінка функціонального стану серцево-судинної, дихальної та вегетативної нервової систем людини за допомогою функціональних тестів. Лікарський висновок.

Тема 12. Фізична та реабілітаційна медицина при травмах в спорті. Профілактика гострих та хронічних травм в спорті. Принципи реабілітації спортивних травм та хронічних станів після травм.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студентів вищих мед. навч. закладів / В.В. Абрамов, В.В. Клапчук, О.Б. Неханевич [та ін.]: за

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

ред. професора В.В. Абрамова та доцента О.Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.: іл. 79.

2. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії; підручник / [Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.]; за заг.ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2018. – 372.

3. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи: нормативні показники, трактування змін. 27-е вид.. Мостовий Ю.М.. Центр ДЗК м.Київ 2020. 800с.

4. Мостовий Ю.М. Сучасні класифікації і стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Вінниця, 2019. – С. 11 – 62.

5. European Physical and Rehabilitation Medicine Bodies Alliance. White Book on Physical and Rehabilitation Medicine in Europe. Eur J Phys Rehabil Med 2018. - Vol.54(2). – P.125-321.

6. World Health Organization. Rehabilitation 2030: a call for action: Meeting report [Internet]. WHO; 2017. Available from: <http://www.who.int/disabilities/care/rehab-2030/en/>

Додаткова:

1. Гарник Т.П., Бойчук Т.М. Фітоароматерапія у практиці педіатра, лікаря загальної практики - сімейної медицини. Навчальний методичний посібник для лікарів - слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти III - IV рівнів акредитації / Заславський. – 2010. – 112 с.
2. Гіпербароокситерапія. Навчальний посібник для студентів та лікарів-інтернів вищих медичних закладів III-IV рівнів акредитації. П.М. Чуєв, А.С. Владика, К.П. Воробйов; за ред. П. М. Чуєва. 2007
3. Самостійні заняття з фізичного виховання. Навчальний посібник / О.Г. Юшковська, Т.Ю. Круцевич, В.Ю. Середовська, Г.В. Безвержня. – Одеса: Одес. Нац. Мед. ун-т. – 302 с. – (Б-ка студента-медика).
4. Фізична реабілітація хворих на ішемічну хворобу серця. Юшковська О.Г. Монографія / Одес. держ. мед. ун-т – Одеса: – 2010. – 224 с.
5. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухіна – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. Л-ра, 2009. – 488 с.: іл..
6. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: Навч. посібник. Олімпійська література, 2006. – 196 с.
7. Gutenbrunner C., Tederko P., Grabljevec K., Nugraha B., Responding to the World Health Organization Global Disability Action Plan in Ukraine: developing a National Disability, Health and Rehabilitation Plan J Rehabil Med. – 2018 (50). – P.338–341
8. WHO WHO global disability action plan 2014-2021 [Internet]. WHO. [cited 2014 Oct 21]. Available from: <http://www.who.int/disabilities/actionplan/en/>

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

9. A position paper on physical&rehabilitati on medicine programmes in post-acutesettings / Ward A., Gutenbrunner C., Giustini A., Delarque A., Fialka-Moser V., Kiekens C., Berteanu M., Christodoulou N. // J RehabilMed 2012; (44): 289–298.
- 10.R.L. Braddom. Physical Medicine and Rehabilitation / R.L. Braddom. – England: Elsevier Science, 2011. – 1536 с.
- 11.WHO World Report on Disability [Internet]. WHO. [cited 2014 Nov 8]. Available from: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/en/
- 12.European Union of Medical Specialists (UEMS) Section of Physical&Rehabilitation Medicine: A position paper on physical and rehabilitation medicine in acutesettings./ Ward A., Gutenbrunner C., Damjan H., Giustini A., Delarque A. // J RehabilMed. – 2010 (42): P.417–424.
- 13.De Lisa's. Physical Medicine and Rehabilitation / DeLisa's. – Lippincott Williams&Wilkins; Fifth, North Am, 2010. – 2432 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: практичне тестування, теоретичне тестування, оцінювання виконання тестів, оцінювання активності на занятті.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

«5»	Здобувач систематично працював протягом семестру, показав різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.
«4»	Здобувач виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поновлення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.
«3»	Здобувач виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі помилки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених помилок під керівництвом науково-педагогічного працівника.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

«2»	Здобувач не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.
-----	---

Форми і методи підсумкового контролю: залік, виставляється здобувачу, який виконав усі розділи освітньої програми вибіркової дисципліни, приймав активну участь у семінарах, має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Можливість і умови отримання додаткових (бонусних) балів: не передбачено.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фізичного виховання і валеології

- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, оцінки на занятті, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізень:

Форма одягу: медичний халат, який повністю закриває верхній одяг, або лікарська піжама, шапочка, маска, змінне взуття.

Обладнання: зошит, ручка.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.